

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Sesijas dokuments

A6-0124/2009

9.3.2009

ZIŅOJUMS

par labākām skolām: Eiropas sadarbības darba kārtība
(2008/2329(INI))

Kultūras un izglītības komiteja

Referents: *Pál Schmitt*

PR_INI

SATURS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	11
KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS	14

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par labākām skolām; Eiropas sadarbības darba kārtība (2008/2329(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā EK Līguma 149. un 150. pantu par izglītību, arodmācību un jaunatni,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 14. pantu par tiesībām uz izglītību,
- ņemot vērā Komisijas 2008. gada 3. jūlija paziņojumu “Uzlabot prasmes 21. gadsimtam. Programma Eiropas sadarbībai skolu jomā” (COM(2008)0425),
- ņemot vērā Komisijas 2008. gada 16. decembra paziņojumu “Atjaunināta stratēģiskā sistēma Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā” (COM(2008)0865),
- ņemot vērā Komisijas 2007. gada 12. novembra paziņojumu “Mūžizglītība zināšanām, jaunradei un jauninājumiem: Padomes un Komisijas 2008. gada kopīgā ziņojuma projekts par sasniegto, īstenojot darba programmu „Izglītība un apmācība 2010. gadam” (COM(2007)0703),
- ņemot vērā desmit gadu darba programmu “Izglītība un apmācība 2010. gadam”¹ un turpmākos kopīgos starpziņojumus par sasniegto tās īstenošanā,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Lēmumu Nr. 1720/2006/EK, ar ko izveido rīcības programmu mūžizglītības jomā,²
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra ieteikumu par pamatprasmēm mūžizglītībā,³
- ņemot vērā Eiropadomes prezidentūras 2008. gada 13. un 14. marta secinājumus un jo īpaši to daļu par “ieguldīšanu cilvēkresursos un darba tirgu modernizāciju”,
- ņemot vērā Padomes 2007. gada 15. novembra rezolūciju par izglītību un apmācību kā būtisku Lisabonas stratēģijas virzītājspēku,⁴
- ņemot vērā ziņojumu, ko Starptautiskā komisija par izglītību 21. gadsimtam sniegusi UNESCO,
- ņemot vērā Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumus (2008. gada 21. novembris): sagatavot jauniešus 21. gadsimtam — programma Eiropas sadarbībai skolu jomā,⁵

¹ OV C 142, 14.6.2002., 1. lpp.

² OV L 327, 24.11.2006., 45. lpp.

³ OV L 394, 30.12.2006., 10. lpp.

⁴ OV C 300, 12.12.2007., 1. lpp.

⁵ OV C 319, 13.12.2008., 20. lpp.

- ņemot vērā 2004. gada 26. februāra rezolūciju par skolu un skolas izglītības nozīmi, lai palielinātu sabiedrības piekļuves iespējas kultūrai¹,
 - ņemot vērā 2005. gada 8. septembra rezolūciju par Eiropas skolu sistēmas attīstības iespējām,²
 - ņemot vērā 2007. gada 27. septembra rezolūciju par efektivitāti un vienlīdzīgumu Eiropas izglītības un apmācības sistēmās,³
 - ņemot vērā 2007. gada 13. novembra rezolūciju par sporta nozīmi izglītībā⁴,
 - ņemot vērā 2008. gada 23. septembra rezolūciju par skolotāju izglītības kvalitātes uzlabošanu,⁵
 - ņemot vērā 2008. gada 18. decembra rezolūciju par mūžizglītību zināšanām, radošumam un jaunradei — darba programmas “Izglītība un apmācība 2010. gadam” īstenošana,⁶
 - ņemot vērā Reglamenta 45. pantu,
 - ņemot vērā Kultūras un izglītības komitejas ziņojumu (A6-0124/2009),
- A. tā kā dalībvalstis ir atbildīgas par skolas izglītības organizāciju, saturu un reformām; tā kā informācijas un labas prakses apmaiņa un sadarbība kopīgu uzdevumu jomā ir lieliski reformu atbalstīšanas līdzekļi; tā kā Eiropas Komisijai ir būtiska nozīme šīs sadarbības veicināšanā;
- B. tā kā Eiropas Savienības ekonomikas un sociālajā jomā notiekošās izmaiņas, faktori, kas ietekmē vienoto tirgu, kā arī globalizētās ekonomikas jaunās iespējas un prasības rada kopējas problēmas visās valsts izglītības sistēmās, Eiropas līmeņa sadarbību izglītības un apmācības jomā padarot aizvien nepieciešamāku;
- C. tā kā ES izglītības sistēmu attiecīgo rādītāju ievērojamās atšķirības varētu palielināt atšķirības dalībvalstu ekonomikas un sociālajā attīstībā un apdraudēt Lisabonas stratēģijas mērķu sasniegšanu;
- D. tā kā sistemātiski pasākumi ir vajadzīgi, lai nostiprinātu izglītības nozīmi „zināšanu trijstūrī” (pētniecība, jauninājumi un izglītība), ar ko saistībā Eiropas Savienība atbalsta ilgtermiņa stratēģiju attiecībā uz turpmāko attīstību, konkurētspēju un sociālo kohēziju, un izglītības iekļaušanu to prioritāšu starpā, kas noteiktas saistībā ar Lisabonas procesa gaidāmo sarunu kārtu;
- E. tā kā kritēriji ir svarīgs instruments, lai virzītu uz priekšu turpmākās reformas, jo tie ļauj novērtēt uzlabojumus saistībā ar skaidri noteiktiem kopējiem mērķiem;

¹ OV C 98 E, 23.4.2004., 179. lpp.

² OV C 193 E, 17.8.2006., 333. lpp.

³ OV C 219E, 28.8.2008., 300. lpp.

⁴ OV C 282E, 6.11.2008., 131. lpp.

⁵ Pieņemtie teksti, P6_TA(2008)0422.

⁶ Pieņemtie teksti, P6_TA(2008)0625.

- F. tā kā Padome ir pieņēmusi trīs ar skolas izglītību saistītus kritērijus, kas jāizpilda līdz 2010. gadam un kas attiecas uz priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, lasītprasmi un augstākās vidējās izglītības iegūšanu; tā kā virzība uz šo kritēriju sasniegšanu joprojām nav pietiekama;
- G. tā kā Lisabonas programmas mērķu sasniegšanā ir izšķirīgi svarīgi uzlabot izglītības līmeni un panākt, lai visi jaunieši iegūtu pamata prasmes un iemaņas,
- H. tā kā jauniešu izglītības līmenim ir tieša ietekme uz viņu turpmākās nodarbinātības iespējām, sociālo līdzdalību, turpmāko izglītību vai apmācību un ienākumiem;
- I. tā kā sieviešu izglītība ļoti ietekmē kopienu izglītības rādītājus; tā kā sieviešu izglītība īpaši ietekmē kopienu izglītības rādītājus, turklāt meiteņu nepabeigtā vai neapmierinošā izglītība var ietekmēt ne tikai šīs meitenes, bet arī nākamo paaudzi, kurai nodotas nepilnīgas zināšanas;
- J. tā kā nevienlīdzība un priekšlaicīga mācību pārtraukšana rada lielas izmaksas sociālajā un ekonomikas jomā un kaitē sociālajai kohēzijai, turklāt visu veidu skolu segregācija pazemina valsts izglītības sistēmu līmeni kopumā;
- K. tā kā patlaban var novērot, ka skolās satraucoši pieaugusi vardarbība, kā arī rasisma un ksenofobijas izpausmes skolas vidē, ko sekmējušas divas vadošās tendences izglītības iestādēs, proti, kultūru daudzveidība un sociālo atšķirību akcentēšana, turklāt šajā situācijā trūkst piemērotu pasākumu vai skolēnu atbalsta, kā arī saziņas mehānismi izglītības sistēmā;
- L. tā kā iekļaujošas izglītības modeļi veicina to skolēnu grupu iekļaušanos, kuras atrodas nelabvēlīgā situācijā, un izglītojamo ar īpašām izglītības vajadzībām iekļaušanos, un stiprina skolēnu ar dažādu izcelsmi vienotību;
- M. tā kā labi attīstīta pirmsskolas izglītība būtiski veicina nelabvēlīgo grupu (piemēram, maznodrošinātu un mazākumtautību bērnu) iekļaušanos, var palīdzēt uzlabot iemaņas kopumā, samazina izglītības līmeņa atšķirības un ir izšķirīgi svarīga vienlīdzības veicināšanā un priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanā;
- N. tā kā skolām ir ļoti liela nozīme saistībā ar bērnu sociālo dzīvi, apmācību un individuālo attīstību; kā arī veidojot viņu zināšanas, prasmes un vērtības, kas vajadzīgas, lai iesaistītos demokrātiskā sabiedrībā un aktīvā pilsoniskā līdzdalībā;
- O. tā kā pašreizējā globālās finanšu un ekonomikas krīzes situācijā izglītībai un apmācībai ir galvenā nozīme novatorisku prasmju un zinātības attīstīšanā un brīvas zināšanu aprites nodrošināšanā, jo tas ir ideāls instruments, lai panāktu ekonomikas atveseļošanu un nostiprinātu dara tirgu; tā kā, atzīmējot tomēr, ka izglītības un apmācības jomā politikas veidošanas primārais mērķis ir nevis atbilstība tirgus vajadzībām un nodarbinātības kritērijiem, bet gan skolēnu zināšanu atbilstība vispārējam standartam saskaņā ar vienotiem izglītības kritērijiem, nodrošinot personību pilnīgu attīstību;
- P. tā kā izglītības programmām, mācīšanas un novērtēšanas metodēm ir jābūt tādām, lai ikviens izglītojamais varētu iegūt pamatprasmes un pilnībā īstenot savu potenciālu; tā kā

sekmīgu mācību rezultātu sasniegšanā izšķirīgi svarīga ir bērnu fiziskā un garīgā labklājība un labvēlīga mācību vide;

- Q. tā kā vispārējā izglītība, kurā ietilpst arī tādi priekšmeti kā māksla un mūzika, var sekmēt personisko izaugsmi, palielināt pašapziņu, kā arī attīstīt jaunradi un novatorisku domāšanu;
 - R. tā kā izglītībai paredzētais finansējums jānovirza īpaši uz tām jomām, kurās ir vislabākie panākumi attiecībā uz izglītības rezultātiem un izglītojamo attīstību;
 - S. tā kā mācīšanas kvalitāte tiek atzīta par vissvarīgāko faktoru, kas skolā ietekmē izglītojamo sekmes,
 - T. tā kā mobilitāte un apmaiņa var veicināt starpkultūru, valodu, sociālās un ar mācību priekšmetiem saistītas prasmes, spēcīnāt gan skolotāju, gan izglītojamo motivāciju un palīdzēt attīstīt skolotāju pedagoģiskās prasmes,
 - U. tā kā skolas kā tādas ir tikai viena daļa no tiem, kam ir kolektīva atbildība jauniešu izglītošanā,
 - V. tā kā izglītības un apmācības sistēmās ir jāizveido vērtēšanas kultūra, lai nodrošinātu šo sistēmu attīstības efektīvu, ilgtermiņa uzraudzību;
 - W. tā kā iepriekšminētajā 2005. gada 8. septembra rezolūcijā Eiropas Parlaments uzsvēra nepieciešamību reformēt Eiropas skolu pārvaldības sistēmu, lai risinātu mūsdienu uzdevumus, kas jo īpaši saistīti ar paplašināšanos un tās sekām;
1. atzinīgi vērtē iepriekšminēto Komisijas 2008. gada 4. jūlija paziņojumu “Uzlabot prasmes 21. gadsimtam. Programma Eiropas sadarbībai skolu jomā” un tās jomas, kurās tā ierosina turpmāk sadarboties visvairāk;
 2. atzinīgi vērtē iepriekš minēto Komisijas 2008. gada 16. decembra paziņojumu un tajā detalizēti izklāstītos sasniegumus;
 3. atbalsta uzskatu, ka skolas izglītībai Lisabonas procesa nākamajā posmā jābūt vienai no galvenajām prioritātēm;
 4. atzinīgi vērtē dalībvalstu vienošanos sadarboties skolas izglītības galvenajās jomās; mudina dalībvalstis pilnībā izmantot priekšrocības, ko rada šī iespēja citam no cita mācīties;

Uzlabot ikviena izglītojamā prasmes

5. mudina dalībvalstis darīt visu iespējamo, lai ikvienam jauniešim sniegtu pamatiemaņas, kas ir būtiskas turpmākajās mācībās, turpināt centienus īstenot 2008. gada 18. decembra Ieteikumu par pamatprasmēm mūžizglītībā, kā arī censties sasniegt iepriekš pieņemtos kritērijus;
6. pauž bažas par pašreizējo tendenci, kad samazinās studentu lasītprasme, rakstītprasme un rēķinātprasme, un mudina dalībvalstis veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai šo

tendenci mainītu;

7. iesaka dalībvalstīm turpināt apsvērt stratēģijas, ar kurām mazināt dzimumu līdzsvara trūkumu pamatiemaņu jomā;
8. mudina dalībvalstis turpināt centienus mazināt priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas gadījumu skaitu; uzsver nepieciešamību pēc iespējas agrāk noteikt tos izglītojamos, kas ir riska grupā, un sniegt viņiem papildu atbalstu un nodrošināt pēcstundu mācību nodarbības, kā arī atbalstīt viņus pārejas posmos no viena izglītības līmeņa uz citu un tiem, kuriem tas ir vajadzīgs, nodrošināt individualizētu mācību pieeju;
9. atzīmē, ka Eiropas Savienībā jauniešiem konstatēts liels koncentrēšanās spējas trūkums; tādēļ aicina Komisiju veikt pētījumu, lai noskaidrotu, kādi ir galvenie iemesli šim skolēnu koncentrēšanās spējas trūkumam;
10. uzskata, ka skolās visiem bērniem būtu jānodrošina kvalitatīva izglītība un jāizvirza augsti mērķi attiecībā uz visiem izglītojamajiem, vienlaicīgi piedāvājot plašas mācību iespējas un papildu atbalstu, lai ņemtu vērā atsevišķu izglītojamo vajadzības;
11. tāpēc aicina dalībvalstis nodrošināt, ka to izglītības politikā tiek panākts līdzsvars starp vienlīdzību un kvalitāti, uzsverot sociālās facilitācijas pasākumus skolēniem un studentiem no nelabvēlīgas vides un mācību procesa pielāgošanu viņu individuālajām vajadzībām, tādējādi sniedzot vienlīdzīgas iespējas piekļūt izglītībai;
12. turklāt mudina dalībvalstis uzlabot nelabvēlīgo grupu piekļuves iespējas arodmacības un universitātes studiju jomā atbilstīgi augstākajiem standartiem, cita starpā izstrādājot un reklamējot piemērotus stipendiju plānus;
13. atbalsta iekļaujošas izglītības modeļus, ar kuriem skolu kopienas pieņem sabiedrības dažādību, novēršot jebkādu segregāciju;
14. tāpēc mudina dalībvalstis īstenot mērķi, kas paredz pilnībā likvidēt romu klašu/iestāžu segregāciju pamatskolas izglītības līmenī, kā arī uzraudzīt un novērst nelikumīgo praksi, kad romu bērnus ievieto garīgi slimo skolēnu klasēs;
15. uzskata, ka ir svarīgi jauniešus sagatavot jau skolas, koledžas un universitātes laikā, lai viņi spētu elastīgi rīkoties darba tirgū, ņemot vērā tā nepastāvīgumu, kas nozīmē, ka darba devēju prasības var strauji mainīties;
16. aicina modernizēt un uzlabot skolu mācību programmas, lai tajās atspoguļotu mūsdienu reālo situāciju sociālajā, ekonomikas, kultūras un tehniskajā jomā, un lai tās cieši sasaistītu ar rūpniecību, uzņēmējdarbību un darba tirgu;
17. tomēr uzskata, ka izglītības sistēmas reformai pašos pamatos jāņem vērā pilnīga un daudzpusīga personības attīstība, ieaudzinot cieņu pret cilvēktiesībām un sociālo taisnīgumu, mūžizglītību personiskās attīstības un profesionālās izaugsmes nolūkā, vides aizsardzību, kā arī indivīdu un sabiedrības labklājību; uzskata, ka šajā kontekstā šādā veidā iegūtu zināšanu samērošana ar tirgus prasībām neapšaubāmi ir izglītības sistēmu prioritāte, tomēr tas nav to galvenais un svarīgākais mērķis;

18. uzskata, ka skolās jācenšas ne tikai attīstīt nodarbinātības iespējas, bet arī visiem jauniešiem jānodrošina iespēja pilnībā īstenot savu potenciālu atbilstoši viņu individuālajām dotībām; uzsver, cik svarīgi ir izveidot tādu mācību vidi, kurā jaunieši varētu iegūt galvenās demokrātiskās iekārtas iemaņas, kas viņiem ļautu aktīvi piedalīties pilsoniskās sabiedrības dzīvē;
19. tāpēc uzskata, ka visiem bērniem jau visagrīnākajā vecumā būtu jānodrošina iespēja iegūt muzikālās, mākslinieciskās, rokdarbu, fiziskās, sociālās un pilsoniskās prasmes; tādēļ ir pārlicināts, ka muzikālajai, mākslinieciskajai un fiziskajai audzināšanai ir jābūt obligātiem skolu izglītības programmu komponentiem;
20. ir pārlicināts, ka saskaņā ar 2002. gada Barselonas Eiropadomes secinājumiem bērniem jau no agrīna vecuma jāapgūst svešvalodas; atzinīgi vērtē priekšlikumu jaunam kritērijam, kas paredz, ka vismaz 80 % izglītojamo zemākās vidējās izglītības līmenī jāapgūst divas svešvalodas; uzsver, cik nozīmīga ir nepārtraukta svešvalodu mācīšana augstākās vidējās izglītības līmenī, lai nodrošinātu, ka jaunieši iegūst augsta līmeņa valodas zināšanas; aicina dalībvalstis apsvērt iespēju pieņemt darbā vairāk tādus cilvēkus, kuri mācītu savu dzimto valodu;
21. uzskata, ka izglītības sistēmām būtu jānodrošina iespējas legālo migrantu bērniem mācīties savā dzimtajā valodā, un saistībā ar to aicina Komisiju apzināt un izplatīt paraugpraksi šajā jomā;
22. uzsver informācijas un sakaru tehnoloģiju un plašsaziņas līdzekļu lietotprasmes apmācības nozīmīgumu; uzskata, ka ir svarīgi apmācīt skolēnus izmantot un pielietot jauno komunikāciju un digitālo tehnoloģiju;
23. novērtē neformālās izglītības nozīmi, sniedzot jauniešiem vērtīgas prasmes, kas papildina skolā iegūtās prasmes, un aicina skolas aktīvāk sadarboties ar tiem, kas piedāvā neformālās izglītības iespējas, piemēram, jaunatnes organizācijām;

Kvalitatīvas skolas un profesionāli skolotāji

24. uzskata, ka ikvienam bērnam ir tiesības uz kvalitatīvu izglītību, un, lai to nodrošinātu, pirmais un svarīgākais solis būtu Eiropas skolēnu tiesību harta;
25. aicina dalībvalstis un kompetentās reģionu pašvaldības ieguldīt pirmsskolas izglītībā, nodrošināt augstas kvalitātes pirmsskolas un bērnu aprūpes iestādes ar atbilstīgi izglītotiem skolotājiem un aprūpētājiem, kā arī nodrošināt to pieejamību; atbalsta priekšlikumu jaunam kritērijam attiecībā uz dalības pakāpi pirmsskolas izglītībā;
26. uzskata, ka valsts izglītība joprojām jā saglabā galvenokārt kā valsts finansēta nozare, kas sekmē sociālo vienlīdzību un iekļaušanu; tomēr atzinīgi vērtē tās iniciatīvas, kuru mērķis ir attīstīt rezultatīvu sadarbību ar privāto sektoru un izpētīt, kādas ir iespējamās jaunās papildu finansēšanas iespējas;
27. iesaka sniegt vienlīdzīgu finansiālo palīdzību visām skolām atbilstīgi šo skolu lielumam un izglītības koncepcijai; tādēļ uzsver to reliģisko skolu svarīgo nozīmi, kurās sniedz augstas kvalitātes izglītību un iemāca stingras morāles vērtības;

28. uzskata, ka tām valsts izglītības iestādēm, kas ir nelabvēlīgākā finanšu situācijā, jo īpaši tām, kas atrodas ES nabadzīgākajos reģionos, vajadzētu piešķirt papildu atbalstu;
29. uzskata, ka kvalitatīva mācību vide, kurā pieejama moderna infrastruktūra, materiāli un tehnoloģijas, ir priekšnosacījums, lai skolās nodrošinātu augstas kvalitātes izglītību;
30. uzskata, ka izglītības kvalitātei un rezultātu līmenim turpmāk nepieciešamas tādas mācību programmas, kurā noteiktas prasības un stingri principi, kā arī regulāri jānovērtē skolēni, ietverot skolēnu atbildību par viņu sasniegumiem;
31. aicina dalībvalstis skolām piešķirt nepieciešamo autonomiju, lai risinātu konkrētas vietējās problēmas, kā arī nodrošināt iespēju atbilstīgi pielāgot izglītības programmas, mācīšanas metodes un novērtēšanas sistēmas, atzīstot nepieciešamību nodrošināt kvalifikācijas sistēmu salīdzināmību visā Eiropā;
32. uzskata, ka novērtēšana būtu lietderīgs instruments izglītības sistēmu kvalitātes uzlabošanā; tomēr uzsver, ka jebkura novērtēšanas un izvērtēšanas sistēma būtu jāorientē nevis uz kvantitatīviem skolēnu rezultātiem un sasniegumiem, kas veidotu izglītības iestāžu sociālo hierarhiju, ko papildina „daudzu ātrumu” izglītības sistēmas, bet gan uz pašu sistēmu un tajā izmantotajām metodēm, skaidri ņemot vērā īpašus sociāli ekonomiskos apstākļus, kādos darbojas katra skola;
33. uzskata, ka izglītības kvalitāti un rezultātu līmeni lielā mērā nosaka arī tas, cik liela ir skolotāja autoritāte klasē;
34. uzskata, ka pedagoģiskajam personālam pēc iespējas jābūt tādām, kas parāda Eiropas sabiedrībā pieaugošo dažādību, tādējādi visiem izglītojamajiem rādot dažādu lomu paraugus; tādēļ mudina apsvērt vajadzību pasniedzēju profesijā, jo īpaši pamatskolas līmenī, iesaistīt vairāk vīriešu;
35. ir pārliecināts par nepieciešamību nodrošināt skolotājiem gan kvalitatīvu sākotnējo izglītību, kuras pamatā ir teorija un prakse, gan saskaņotu pastāvīgo profesionālo attīstību un atbalstu, lai ļautu skolotājiem visā viņu karjeras laikā atjaunināt prasmes, kas vajadzīgas uz zināšanām balstītā sabiedrībā; uzskata, ka ir jāizstrādā skolotāju izglītības un darbā pieņemšanas politika, lai piesaistītu spējīgākos jaunos darbiniekus un lai skolotājiem nodrošinātu viņu uzdevumu svarīgumam atbilstīgu sociālās atzinības, statusa un atalgojuma līmeni;
36. īpaši uzsver to, lai pēc iespējas vairāk izglītojamo un skolotāju varētu piedalīties mobilitātes un skolu sadarbības projektos; un tādēļ izceļ *Comenius* programmas nozīmīgumu; uzsver, ka vairāk jāsamazina administratīvais slogs kandidātu sarakstā iekļautajām skolām; atzinīgi vērtē *Comenius Regio* izveidošanu; atbalsta priekšlikumu izstrādāt jaunu mobilitātes kritēriju;
37. iesaka mudināt skolotājus, tostarp mākslas priekšmetu skolotājus, maksimāli izmantot Eiropas un valsts mobilitātes programmas un panākt, ka mobilitāte kļūst par neatņemamu sastāvdaļu šo skolotāju apmācībā un karjerā;
38. iesaka skolas dzīvē iesaistīt vecākus un veicināt apziņu par dzīves apstākļu un

ārpusskolas aktivitāšu iespējamo ietekmi uz prasmju un iemaņu apgūšanu skolā, atzīstot, ka izglītības nevienlīdzības jautājuma risināšana, izmantojot vienīgi izglītības politiku, ir izrādījusies neveiksmīga;

39. stingri iesaka izveidot skolas un kopienas partnerību, lai cīnītos pret vardarbības problēmu skolās, kas draud izplatīties visā sabiedrībā;
40. uzskata, ka visām skolām ir jāsekmē demokrātiskās iekārtas iemaņu apguve, atbalstot studentu padomes un ļaujot studentiem uzņemt līdztbildību skolas attiecībās ar vecākiem, skolotājiem un skolu padomēm;
41. aicina dalībvalstis un Komisiju cieši sadarboties, lai sekmētu Eiropas izglītības sistēmas ieviešanu attiecīgajās dalībvalstu izglītības sistēmās; aicina Komisiju paredzēt Eiropas skolu iekļaušanu darbā, kas saistīts ar *Eurydice* tīklu;
42. prasa Komisijai regulāri iesniegt ziņojumu par sasniegumiem, kas panākti saistībā ar abiem paziņojumiem, lai varētu novērtēt izglītības un apmācības sistēmu rādītājus Eiropas Savienībā, īpašu uzmanību pievēršot skolēnu pamatprasmju apguvei;

* *

*

43. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai un dalībvalstu valdībām un parlamenti.

PASKAIDROJUMS

Situācijas novērtējums dalībvalstīm

EK līgums nosaka, ka izglītības sistēmas organizācija un izglītības un apmācības saturs ir dalībvalstu atbildība. Eiropas Savienībai ir atbalsta loma, piemēram, informācijas un labas prakses veicināšana.

ES sadarbība izglītības un apmācības jomā gadu gaitā kļuvusi aktīvāka, un ES dalībvalstis un Eiropas Komisija cieši sadarbojas, atbilstoši darba programmai „Izglītība un apmācība 2010. gadam” risinot izglītības un apmācības jautājumus. Šo programmu izveidoja 2002. gadā atbilstoši Lisabonas stratēģijai, galvenokārt lai uzlabotu izglītības un apmācības sistēmu kvalitāti un padarītu tās pieejamākas.

Tas ir pamats dalībvalstu un Komisijas sadarbībai arī skolas izglītības jomā. Tās risina kopīgus jautājumus, kā pamatprasmes, izglītības sistēmu kvalitāte, efektivitāte un objektivitāte, kā arī skolotāju izglītības kvalitāte. Turklāt darba programma nosaka piecus kritērijus. Trīs no tiem ir saistīti ar skolas izglītību: priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas gadījumu skaits, tādu 22 gadus vecu izglītojamo skaits, kas pabeiguši mācības augstākās vidējās izglītības pakāpē, un piecpadsmitgadnieku ar vājām lasīšanas prasēm skaits.

Pamatojoties uz jaunākajiem vērtējumiem, virzība uz kopīgi pieņemto kritēriju sasniegšanu nav pietiekama, un 2010. gadam noteiktie skolas izglītības kritēriji netiks sasniegti. Sasniegumi priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas un augstākās vidējās izglītības apguves jomā nav pietiekami, un izglītojamo skaits ar vājām lasīšanas prasēm ir pat palielinājies. Starptautiskā mērogā citas ESAO dalībvalstis šajā ziņā apsteidz daudzas ES dalībvalstis. 2008. gada pavasara Eiropadome aicināja dalībvalstis veikt noteiktus pasākumus lasītprasmes, priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas un no migrantu vides nākušu izglītojamo sekmju līmeņa jomā.

Saistībā ar šo Komisija 2008. gada jūlijā sniedza paziņojumu “Uzlabot prasmes 21. gadsimtam. Programma Eiropas sadarbībai skolu jomā”¹. Uzskatot, ka skolas izglītībai Lisabonas procesa nākamajā posmā jābūt vienai no galvenajām prioritātēm, Komisija ierosina programmu Eiropas sadarbības stiprināšanai skolu jomā².

Konkrētāk Komisija ierosina stiprināt sadarbību trīs jomās: pamatprasmes, kvalitatīvas mācības katram izglītojamajam, skolotāji un skolu darbinieki. Attiecībā uz katru no šīm trim jomām Komisija nosaka galvenos turpmākās sadarbības virzienus, kā lasītprasme, rakstītprasme un rēķinātprasme, individualizēti mācīšanās un novērtēšanas paņēmieni, skolas izglītības sistēmu vienlīdzība, priekšlaicīga mācību pārtraukšana un skolotāju izglītība un pieņemšana darbā.

2008. gada novembrī Padome apsprieda iepriekšminēto paziņojumu un attiecībā uz Eiropas

¹ COM(2008) 425. Paziņojuma pamatā ir sabiedriskas apspriedes rezultāti, kuri pieejami šajā vietnē: http://ec.europa.eu/education/school21/results_en.html

² Termins “skola” Komisijas dokumentā attiecas uz sākumskolas, pamatizglītības un vidējās izglītības iestādēm, kā arī profesionālās izglītības un pirmsskolas iestādēm.

sadarbību skolu jomā vienojās par šādām prioritātēm: garantēt un uzlabot pamatprasmju apguvi, īpaši lasītprasmi, rakstītprasmi un rēķināšanu; uzlabot skolas būtisko nozīmi sabiedrības integrācijas veicināšanā un sociālās kohēzijas stiprināšanā, nodrošinot visiem skolēniem kvalitatīvas mācības saskaņā ar vienlīdzības principu; popularizēt skolotāja darbu un uzlabot mācībspēku un skolu vadītāju profesionālo apmācību¹.

2008. gada decembrī Komisija sniedza citu paziņojumu, ierosinot “Atjauninātu stratēģisko sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā”². Pamatojoties uz jaunāko darba programmas “Izglītība un apmācība 2010. gadam” rezultātu vērtējumu, šis dokuments nosaka ilgtermiņa stratēģijas uzdevumus un tūlītējas prioritātes mūžizglītības jomā. Būtiskās tā daļās aplūkoti ar skolas izglītību saistīti jautājumi. Komisija ierosina uzlabot īstenošanu valodu apguves, skolotāju apmācības un priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas jomās un turpināt attīstīt sadarbību tādās politikas jomās kā pamatprasmes, pirmsskolas izglītība, migranti, izglītojamie ar īpašām vajadzībām un universālas pamatprasmes. Komisija arī ierosina pārskatīt un, ja nepieciešams, atjaunināt esošos kritērijus un iekļaut sistēmā jaunus kritērijus. Turklāt skolas izglītības jomā ar šo dokumentu rosina paplašināt kritēriju par personām ar vāju lasītprasmi, iekļaujot tajā arī matemātiku un zinātņi, un izstrādāt jaunus kritērijus attiecībā uz valodu apguvi, mobilitāti un dalības pakāpi pirmsskolas izglītībā.

Referenta ziņojums

Kaut arī Līgumos uzsvērts, ka mācību saturs un dalībvalsts izglītības sistēmu organizācija ir vienīgi katras dalībvalsts kompetencē, Eiropas Savienība kopš Māstrihtas līguma pieņemšanas ir aktualizējusi pasākumus šajā jomā, paplašinot dalībvalstu sadarbību un atbalstot un papildinot to darbību. Līdz ar ieteikumu attiecībā uz pamatprasēm, Eiropas Kvalifikāciju sistēmu vai Eiropas Kredītpunktu pārneses sistēmu profesionālajā izglītībā un arodmācībās pieņemšanu tiek paredzēta šī attīstība.

Skolām 21. gadsimtā ir divkārtšs uzdevums: pirmkārt, tām jāpilda dalībvalstu valdību noteiktās izglītības politikas pamatnostādnes un, otrkārt, tām būtu jāpalīdz īstenot mērķus, kas noteikti Lisabonas stratēģijā – būtiskajā ES stratēģijas dokumentā, ar kuru veicina Eiropas konkurētspēju.

Esmu pārliecināts, ka skolu sistēmas centrā ir jābūt bērniem un ka izglītības politiku nedrīkst pakārtot vienīgi ekonomiskiem apsvērumiem, un to nevajadzētu uzskatīt tikai par vienu no ekonomiskās attīstības līdzekļiem. Izglītība ir individuālās un sociālās attīstības līdzeklis, un skola veido pirmo formālās izglītības pieredzi. Tāpēc tā lielā mērā ietekmē izglītojamo viedokļus par mācīšanos kopumā.

Skola ir arī sabiedriskošanās posms, kurā bērni sazinoties veido kontaktus ar saviem vienaudžiem un pieaugušajiem. Tādēļ skolas videi jābūt raksturīgam labam sociālajam klimatam, plašam pedagoģisko metožu klāstam, atbalstošai mācību videi, atvērtībai un elastībai, kas sekmē pastāvīgās izglītības kultūras ieviešanu.

Skolās īpaša uzmanība jāvelta vienlīdzīgām iespējām, sociālajam taisnīgumam un kultūras dažādībai. Skolu kopienām jāatspoguļo apkārtējā sabiedrība, un tajās nedrīkst būt nekāda

¹ 14855/08, 2008. gada 30. novembris.

² COM(2008) 865.

diskriminācija un noslāņošanās, lai bērnos attīstītu vienotības un tolerances sajūtu pret vienaudžiem, kuri ir nelabvēlīgā situācijā. Iekļaujoša izglītība var veicināt arī migrantu vai skolēnu ar fiziskiem vai garīgiem traucējumiem integrāciju sabiedrībā, celt motivāciju un veicināt kopienas kohēziju. Iestādēm jāsniedz līdzekļi iekļaujošās izglītības papildu finanšu un personīgajām vajadzībām.

Skolām jābūt lieliskai saiknei ar citām valsts iestādēm, kā reģionālajām un vietējām varas iestādēm, sociālo un bērnu labklājības iestādi, kā arī ar vecāku apvienībām un darba pasauli. Skolu pieejamība un tuvums ir galvenie iekļaušanas un sociālā taisnīguma faktori un viens no efektīviem līdzekļiem cīņā pret priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu.

Dalībvalstu skolu sistēmām jābūt gatavām vietējām nacionālajām minoritātēm sniegt visu līmeņu izglītību dzimtajā valodā, un migrantu bērniem jānodrošina mācību stundas viņu dzimtajā valodā. Eiropas Savienībai ir liela nozīme šīs jomas labākās prakses uzkrāšanā un izplatīšanā.

Visām skolām jāsniedz pietiekams un taisnīgs finansējums, tai pat laikā respektējot pedagoģisko metožu daudzveidību, iestāžu lielumu un piederību. Papildu finansējums un atbalsts piešķirams skolām, kuras atrodas nelabvēlīgos un nomaļos reģionos. Šīs iestādes no saviem līdzekļiem bieži nevar pieteikties ES projektiem.

Mācīšanas kvalitāte ir izšķirīgs faktors izglītojamo sniegumā, tādēļ jāpieliek divkārti pūliņi, lai pilnveidotu skolotāju ievadīšanu darbā, apmācību darba vietā, mobilitātes perspektīvas, kā arī lai ieviestu pastāvīgu atbalsta un ieteikumu sniegšanu saistībā ar jaunām pedagoģiskajām metodēm. Jāatjauno skolotāju profesijas pievilcība un sociālais statuss, piedāvājot pienācīgus darba apstākļus un taisnīgu atalgojuma un prēmiju sistēmu.

Visbeidzot, jautājums par to, kā skolas varētu palīdzēt risināt 21. gadsimta uzdevumus, būtu jāpārformulē šādi: kas būtu darāms skolu labā, lai tās varētu veiksmīgāk kalpot mūsu sabiedrībai un nākotnes paaudzēm? Eiropas sadarbība sniedz dalībvalstīm un izglītības iestādēm vienreizēju iespēju apmainīties ar savu pieredzi un pārņemt metodes, kas vislabāk atbilst viņu vajadzībām un vēlmēm.

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	5.3.2009
Galīgais balsojums	+: 20 -: 0 0: 4
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Maria Badia i Cutchet, Katerina Batzeli, Ivo Belet, Marie-Hélène Descamps, Daniel Petru Funeriu, Milan Gaľa, Claire Gibault, Vasco Graça Moura, Luis Herrero-Tejedor, Ruth Hieronymi, Mikel Irujo Amezaga, Adrian Manole, Manolis Mavrommatis, Zdzisław Zbigniew Podkański, Pál Schmitt, Hannu Takkula, Helga Trüpel, Henri Weber, Tomáš Zatloukal
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Iosif Matula, Ewa Tomaszewska, Cornelis Visser
Aizstājēji (178. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Wolfgang Bulfon, Andres Tarand